

جاز

- ۷ -

جاز دیکسی لند

ممكن است بعضی از اشخاص مکرر نام دیکسی لند^۱ را شنیده باشند بدون آنکه در مفهوم لغوی آن تأمل کرده باشند. نام «دیکسی» اصولاً به سرزمینهای جنوب ایالات متحده آمریکا اطلاق میگردد. دو علت اصلی میتواند سبب این وجه تسمیه برای جنوب ایالات متحده باشد بدین معنی که عده‌ای عقیده دارند که این نامگذاری علت جغرافیائی داشته و از نام مدار یا خط «میسون دیکسون»^۲ اقتباس گردیده است. خط میسون دیکسون عبارت از خطی مرزی بود که ایالات بدون برده شمال اتازونی را از ایالات برده فروش و برده نگهدار جنوب جدا میکرد. ولی برخی دیگر معتقدند که در اواخر قرن گذشته و حتی اوایل قرن اخیر در ایالات جنوبی

یکنوع ۱۰ دلاری رایج بود که روی آن عدد « ۱۰ » بفرانسه (دیکس) ^۱ نوشته میشد و فقط در همان ایالات جنوبی طرف معامله قرار میگرفت از اینجهت وقتی که شمالی‌ها میخواستند آن‌ها را از ایالات جنوبی بنمایند آن‌ها بنام دیکسی لند یعنی « سرزمین ده » میخوانده‌اند .

موسیقی سرزمین جنوبی امریکا کم‌کم مورد توجه موسیقیدانان جوان سفیدپوست قرار گرفت و آن‌ها سعی کردند که این هنر جدید و بسیار هیجان‌انگیز را تقلید نمایند و خود بنوازند . تقلیدی که این عده از موسیقی بومی ایالات جنوبی امریکا کردند باعث شد که به‌مرور سبک جدیدی از جاز بوجود آید که بعدها بنام اصطلاحی « دیکسی لند جاز » نامیده شد .

قدر مسلم نتیجه این تقلید غیر از آن بود که در اصل موسیقی وجود داشت چون طبعاً سفیدپوستان بهیچوجه قادر نبودند عمق مطلب را آنطور که باید و شاید درک کرده و این هنر تکامل یافته سیاهان را تمام و کمال تقلید نمایند . سفیدپوستان میخواستند همان زبان موسیقی « بلوز » را در دیکسی لند بکار ببرند . این موضوع باعث گردید که اشکالات زیادی در باز کردن موسیقی دیکسی بوجود بیاید ، رویهمرفته نتیجه‌ایکه از این تقلید بوجود آمد این بود که در ابتدا ضرب چهارچهارم این موسیقی بطرز ماشینی بدون نشان دادن ضرب‌های قوی اجرا میشد بعدها که خواستند تنوعی در آن ایجاد نمایند ضرب‌های ضعیف‌تر را قوی‌تر نموده و بر سرعت ضرب افزودند و فرازهای موسیقی را خشک‌تر یعنی بصورت « استاکاتو »^۲ درآوردند .

مروجین اصلی جاز دیکسیلند دو دسته مشهور « اورژینال دیکسیلند جاس ! »^۳ و « نیواورلئان ریتم کینگز »^۴ بودند . هرچند که دسته اول از لحاظ ضرب و اجرا از دسته دوم ضعیف‌تر بود توانست به‌مقدار بسیار زیادی به‌رواج و اشاعه این سبک جدید جاز کمک نماید . از کستر فوق‌الذکر توانست در دهه دوم قرن اخیر نوعی ارزش تاریخی بدست بیاورد بدین معنی که در سال ۱۹۱۷ صفحه‌ای از این اثر کستر ضبط و منتشر گردید که اولین صفحه

۱ - Dix - ۲ - Staccato

۳ - Original Dixieland Jass

۴ - New Orleans Rhythm Kings

موسیقی در نوع خود بشمار میرفت . (اولین صفحه ای که سیاهپوستان از موسیقی جاز ضبط کردند بوسیله نوازنده مشهور ترومبون یعنی « کید اوری »^۱ بود که به همراهی ارکستر خود بنام « سان شاین »^۲ قطعه ای بنام « اوریژ کرول ترومبون »^۳ که نمونه ای از جاز سبک قدیم نیو اورلئان بود بروی صفحه ضبط شد) .

ارکستر اورژینال دیکسیلند جاس بمرور شهرت عظیمی در امریکا بخصوص در نیویورک کسب کرد بطوریکه نتیجه فعالیت و شهرت همین ارکستر بود که لغت جاز در امریکا رواج بیشتری پیدا کرد و همگانی گردید . شهرت این ارکستر فقط محدود به ایالات متحده نبود بلکه از سال ۱۹۱۸؛ که این ارکستر به اروپا رفته و در آنجا کنسرت هائی داد موفق شد علاوه بر کسب شهرت و موفقیت کلمه جاس را (که بمرور تبدیل به جاز گردیده بود) به اروپائیان شناسانده و مفهوم آنرا عملاً بیان نمایند . از آن تاریخ بود که اروپا به نوع جدیدی از موسیقی آشنا شد و فکر موسیقیدانان اروپائی از ابرت ها و سایر انواع موسیقی سبک متوجه موسیقی جاز گردید .

بمرور زمان اجرای موسیقی جاز دیکسیلند که در واقع میتوان آنرا موسیقی جاز « سفیدپوستان » امریکا نامید تغییر ماهیت داد و آن بدین جهت بود که نواختن این نوع بخصوص جاز از انحصار سفیدپوستان خارج گردید و نگرورها هم که برای همین منظور ارکسترهای متعددی تشکیل داده بودند به اجرای جاز دیکسیلند پرداختند . نتیجه آن شد که موسیقی دیکسیلند و فرم کلاسیک آن به جاز نیو اورلئان نزدیک تر شد و در حقیقت متمم و شکل تکامل یافته تر آن محسوب گردید .

نکات اصلی این تحول یعنی تکامل جاز نیو اورلئان که در واقع میتوان بامراجعه بآن به کارا کتر اصلی جاز دیکسیلند پی برد از این قرار است:

خاصیت ضربی موسیقی مارش بطور کلی از بین رفته، ضربهای قوی تغییر مکان داده یعنی روی دوم و چهارم قرار گرفته است در نتیجه تغییر محل ضربهای قوی فراز ملودیک گسترش بیشتری یافته و حرکت در آن بیشتر شده

Kid Ory - ۱ Sunshine - ۲

Ory's Creole Trombone - ۳

پارتی های سلو باین ترتیب با سبک جدید مشخص تر و مستقل تر گردیده ،
همنوازی دسته جمعی تبدیل به هماهنگی و هم‌نوازی با پارتی سلو شده است .
تمام قطعات درخشانتر ، مصمم تر و ماهرانه تر از موسیقی مشابه خود یعنی جاز
نیواورلئان اجرا میگردد .

سبک شیکاگو^۱

تاریخچه پیدایش سبک شیکاگو و عوامل اجتماعی بوجود آورنده آن
یکی از جالبترین مباحث تاریخی موسیقی جاز میباشد از اینجست قبل از همه
این قسمت از تاریخ را مختصراً بیان میکنیم .

شهر نیو اورلئان و بندر پرهیاهو و جنجال آن یکی از مراکزی بود
که دائماً برای حکمرانان و متصدیان نظم و امنیت امریکا تولید دردهای
تازه ای مینمود . این موضوع در اواخر قرن گذشته چنان متصدیان امر را
بسته در آورده بود که شهردار نیواورلئان (سیدنی استوی)^۲ مجبور شد برای
اعاده نظم عمومی و نجات اخلاق اجتماعی از فساد ، تصمیمات بسیار جدی تری
اتخاذ نماید . البته وی نتوانست آنطور که باید و شاید از عهده ساکنین
تمام شهر بزرگ نیواورلئان بر آید بهمین جهت خود را مجبور دید با قدرتی
که در دست دارد در رفع فساد و ناراحتی های منطقه بخصوصی از بندر نیو -
اورلئان بنام «استویویل» بکوشد . (نامگذاری این منطقه باین اسم بواسطه
تقدیری بود که مردم نیواورلئان از شخص صاحب نام « یعنی همان شهردار
نیواورلئان » میخواستند بعمل آورند کما اینکه این موضوع برای او بسیار
ناراحت کننده بود چه وی بهیچوجه میل نداشت که از نامش برای تسمیه چنان
حوزه فاسدی استفاده شود) .

در سال ۱۹۱۷ که برای اولین بار نیروی دریائی امریکا در نیواورلئان
برای خویش پایگاهی تشکیل داد برای باردیگر نظم بندر نیواورلئان دچار
هرج و مرج گردید و این بار افراد نیروی دریائی و ملوانان بودند که این شهر
را به شهری پر از آشوب و جنجال مبدل ساختند . ریشه فساد در این شهر بقدری
وسعت پیدا کرد که بعد از مدتی وزارت دریاداری امریکا مجبور به اتخاذ

Chicago Stil - ۱ Sidney Stoy - ۲

تصمیمات سختی شد و علناً برای ایجاد نظم در آن منطقه دست با اقدامات شدیدی زد.

طبق دستوری که حکومت مرکزی صادر کرد روز دهم اکتبر همان سال تمام کافه‌ها و مراکز تفریح و عیاشی شهر که مناطق وسیعی را تشکیل میدادند مجبور به تعطیل شدند و عده زیادی از صاحبان این نوع اماکن مجبور به ترك محل کار خود گردید. در همان روز عده زیادی از موسیقیدانان و نوازندگان جاز بطور دسته‌جمعی در شهر راه افتادند و به میدان مرکزی شهر وارد شدند و در آنجا طی مراسمی که یکی از آنها عبارت از اجرای يك كراال دسته‌جمعی بود از شهر نیواورلئان خدا حافظی نمودند و از آنجا خارج شدند از آن تاریخ به بعد دیگر چراغ‌های «قرمز» اماکن عمومی خاموش گردید البته (بطور موقت) و شهر در سکوت حزن‌آوری غرق شد.

مناسب‌ترین شهرها برای ادامه زندگی شخصی و هنری این گروه رانده شده شهر پر جوش و خروش و صنعتی شیکاگو بود. در همین شهر بود که موسیقی جاز محل مناسبی برای نشو و نمای خود پیدا کرد بخصوص که این حوادث مصادف با سالهای پریماهوی دهه سوم قرن اخیر بود که میتوان آنرا در حقیقت دوران طلایی^۱ موسیقی جاز نامید.

در استورانها و کافه‌های بسیار کوچک و دور افتاده این شهر که غالباً بنام «آهسته صحبت کن»^۲ مشهور بودند و از مشخص‌ترین انواع خود در دهه سوم این قرن بشمار میرفتند موسیقیدانان جاز نیواورلئان نه فقط محل مناسب و حقوق کافی برای حرفه خود پیدا کردند بلکه مواجه با شنوندگانی شدند که هنر آنها را با تعمق و تفکر گوش میکردند و نسبت بآن علاقمندی خاصی نشان میدادند.

در آن زمان افکار عمومی شهر شیکاگو بدست دو گروه مقتدر بود که عبارت بودند از دسته گانگسترهای مشهور «آل کاپون»^۳ و گروه سر بازانی که با افکار جدیدتری از جبهه های جنگ بر میگشتند و تشنه دیدن و شنیدن

Speak Easies - ۲

Golden Age - ۱

Al Capones - ۳

چیزهای تازه بودند. این دو گروه بخصوص گانگسترهای دسته آل کاپون از دوستداران و حامیان موسیقی جاز و نوازندگان آن بودند بطوریکه تحت حمایت همین دسته‌ها بود که موسیقیدانان جاز توانستند زندگی مرفهی پیدا کنند و در کمال آزادی در راه اعتلا و توسعه حرفه خود بکوشند.

در یک چنین موقعیت خاصی سبک جدید دیگری از جاز بوجود آمد و دوران تکاملی خود را سیر کرد. در اینجا بازم سفیدپوستان بودند که جاز سیاهپوستان را گرفتند و آنرا با تغییراتی بزبان خود بازگو کردند. این موسیقیدانان مثل موسیقیدانان دیگری لند بعد از مدتی سبک تقلید شده را بعنوان سبک جدید جاز بدنیای عرضه داشتند.

در اواسط دهه سوم در شیکاگو بود که ساکسوفون وارد ارکستر جاز گردید. این ساز سابقاً در ارکسترهای رقص بکار میرفت و بعد از ورودش به موسیقی جاز بجای آن ترومبون از ارکستر خارج گردید و حتی از ساکسوفون گاهی بعنوان چهارمین ساز ملودی نواز استفاده میگردید.

با ورود ساکسوفون در ارکستر جاز هم نوازی دسته جمعی که سابقاً رواج داشت تغییر شکل پیدا کرد بدین معنی که این ساز جدید با صدای شیرین و ملودیک جای خود را در اجرای ملودی‌های بداهه به طرز مخصوصی باز نمود، ضربهای جاز کمی تندتر شده و ضرب مخصوصی که عبارت بود از اجرای متوالی چنگهای نقطه‌دار که برای خود دارای اصطلاح مخصوصی بود^۱ وارد موسیقی جاز شیکاگو گردید. در همین سالها بود که نوازندگان سبک شیکاگو توانستند بازار با اصطلاح تصانیف روز را در دست بگیرند و با قدرت خلاقه در بداهه نوازی که داشتند برای خود شهرتهائی کسب نمایند.

یکی از دسته‌های مشهور سبک جاز شیکاگو که توانست برای این مکتب سنتی بوجود آورد و در تاریخ ثبت نماید ارکستری بود که شاگردان مدرسه «اوستن»^۲ تشکیل داده بودند و سبک جدید شیکاگو را به بهترین و کاملترین وجهی در آن زمان اجرا میکردند. این ارکستر بعدها خیلی مشهور شد و نام مدرسه فوق روی آن ماند.^۳

۱ - Shuffle Rhythm - ۲ - Auston High School

۳ - Auston High School Gang

اکثر نوازندگان این ارکستر بعدها از شخصیت های بسیار معروف جاز شیکاگو گردیدند و نام آنها در تاریخ موسیقی جاز باقی ماند .
 سبک جاز شیکاگو در زمان اعتلای خود شهرت عظیمی در سراسر امریکا کسب کرد و مورد توجه مردم و کمپانی های سازنده صفحه قرار گرفت بطوریکه تقریباً تمام آثار آن روی صفحه محفوظ مانده است .

با بودن صفحاتی از آن زمان تحقیق درباره این موسیقی جاز جنبه مستندتری یافته است چون همانطوریکه دانشمندان تاریخ هر تمدنی را از زمان پیدایش اسناد کتبی به حساب می آورند تاریخ جاز هم از زمانی مورد تحقیق و مطالعه است که آثار آن بطور مستند بر روی صفحه ضبط گردیده و در دسترس محققین قرار گرفته است .

دکتر خاچی

در شماره آینده :
سوینگ و دیگر گونی در سبک قدیم